

LLUÍS HOMAR, ACTOR I DIRECTOR

Text: BEA CABEZAS / Fotos: JORDI PLAY

"El perill del teatre és acomodar-se"

Lluís Homar (Barcelona, 1957) dirigeix i protagonitza la gran fita del teatre, 'Hamlet', de William Shakespeare. Després d'un any d'èxit representant-la per tot arreu de l'estat espanyol, ara, fins el 4 de juny, s'instal·la al Teatre Principal de Barcelona.

El 22 de maig es moria l'actor britànic John Gielgud, considerat per la crítica el millor Hamlet del segle XX. Lluís Homar representa aquests dies, fins el 4 de juny, aquest clàssic de Shakespeare al Teatre Principal de Barcelona, també amb l'aplaudiment del públic i de la crítica. Després d'un any passejant el príncep de Dinamarca pels escenaris de la península, Homar ha portat l'espectacle a la ciutat que, fa un any, el va veure néixer al Grec.

Hamlet sempre marca un abans i un després en la vida del seu intèrpret. Lluís Homar, actor, director i productor d'aquest *Hamlet* auster i contundent, diu que "marca el final d'una etapa". El 1976, quan tenia dinou anys, Homar va ser un dels fundadors de la Societat Cooperativa Teatre Lliure, on ha crescut com a actor. "M'hi vaig fer", remarca Homar. També en va ser director, del 1992 al 1998. Ara, la popularitat li va arribar amb el Quimet de *La Plaça del Diamant*, personatge pel qual encara el recorda la majoria del públic: "El Quimet sempre m'acompanyarà, i això em commou". A partir d'aquí ha participat en pel·lícules de directors tan prestigiosos com Pilar Miró, Vicente Aranda i Mario Camus, i ha treballat en molts dramàtics televisius. *Hamlet* tanca aquesta etapa i n'obre una de nova, que Homar considera "de maduresa, de canvi, quan t'adones que la vida és fantàstica i horrorosa alhora, és llum i tenebres, com descobreix Hamlet".

—Tot actor somia fer *Hamlet*. Vostè també?

—Sí, sempre l'he volgut fer des d'un *Hamlet* de la Royal Shakespeare, que vaig veure l'any 80 a Stratford. Era interpretat per Michael Benington i em va trasbalsar molt com a espectador. Em va fer descobrir el personatge i l'obra. D'aquesta experiència, en guardava un pòster al meu camerí del Teatre Lliure, i sempre deia que un dia voldria ser Hamlet.

I al cap de dinou anys, el 1999, vaig tenir l'oportunitat de ser-ho.

—En alguna ocasió ha comentat que aquest és un *Hamlet* més popular. En quin sentit?

—Sempre dic que és un *Hamlet* popular i itinerant. Quan dic popular, ho dic per trencar un tòpic que a vegades acompanya les grans obres, que sembla que pel fet de ser grans hagin de ser avorrides o que s'hagin d'entendre a mitges, que han de ser difícils. *Hamlet* m'agrada perquè l'entenc; no és que l'entengui tot, perquè evidentment *Hamlet* és una obra inabastable, però hi ha moltes coses de l'obra que són a l'abast de tothom. Shakespeare, que n'era l'autor, també l'havia interpretat —em sembla que hi feia d'espectre— i n'era el director, ja fa quatre-cents anys. Era una persona de teatre de cap a peus, que coneixia molt bé el teatre i que sabia man-

tenir l'atenció del públic. Pensava molt en el públic. *Hamlet* té comèdia, emoció, intriga, una lluita d'espases, tots els elements que configuren l'espectacle. Jo sé que *Hamlet* és una obra fantàstica; allò que vull és que el gran públic també tingui l'oportunitat de comprovar-ho i de saber sobretot què es diu a *Hamlet*, què hi passa, quina és la situació, i que tot

"Ara hi ha força autors catalans que estrenen. Però un teatre que només programés obres d'autors autòctons contemporanis solament seria possible si tingués molt de suport institucional."

això sigui un plaer per als espectadors que vinguin al teatre.

—*Ja diuen que Shakespeare és un dels autors més comercials.*

—Jo moltes vegades poso el paral·lel de Hitchcock, del director que pensa en l'espectador. I m'agrada de dir popular, perquè em fa sentir que això s'acosta a l'esperit de l'obra.

—*L'obra clàssica és la que ven més?*

—Amb Shakespeare ningú no ha de demostrar que és un gran autor, ja se sap, el públic ja en té una referència i, de *Hamlet*, tothom en sap que hi ha un personatge que es diu Hamlet, que diu "ser o no ser" i que té una calavera a la mà, encara que no sigui al mateix moment. Però a vegades també poden tirar contra, poden dir: "Uf, *Hamlet*, clàssic, avorrit, teatre". No hi ha res segur. Però de cap a cap de la història, el teatre clàssic es va formant d'allò que ha anat quedant de cada època, i en principi, hauríem de dir que ha anat quedant el millor de cada moment. Ara, en el teatre contemporani tot es barreja més i no sabem què és allò que en quedarà, que sobreviurà. A més, *Hamlet*, al marge de tot això, des del primer minut de ser escrita ja era una obra viva, i no ha deixat de ser-ho en quatre-cents anys; no és, doncs, una obra que es regeixi per les modes, s'imposa sola.

—*La majoria dels actors que interpreten Hamlet són més grans que el personatge. Cal tenir bagatge per a fer-lo?*

—El personatge té trenta anys. Evidentment tenir mare, ser príncep, són connotacions romàntiques que fan la idea de persona jove. De tota manera, sí que és cert que el tipus de reflexions que fa Hamlet necessita una certa edat perquè sigui creïble. Per mi *Hamlet*

és una obra de trànsit, és de les primeres obres de Shakespeare de l'etapa de maduresa i llavors això també s'acosta a aquesta idea de trànsit dels quaranta anys, en què em trobo completament, quan t'adones de la diferència entre el que desitges que la vida sigui i el que et trobes que la vida és. La vida és meravellosa i horrorosa, és llum i és tenebra, i acceptar aquesta dualitat és el que ha de fer Hamlet. A través de la mort d'un amic, d'una malaltia, t'ho comences a plantejar tot, què és la vida, què és la mort... A més, té un punt de rebel·lió amb què els més joves també se senten identificats, és una crisi que la gent passa segons les circumstàncies, els uns als quaranta anys, els altres als catorze, als trenta...

—*Hamlet marca el final d'una etapa?*

—L'he fet per primer cop després de vint-i-tres anys de trajectòria professional. Com diu Bening-

ton, "Hamlet no marca un pas important en la carrera d'un actor, però sí, en la persona que hi ha darrere l'actor" i, per tant, també marca el final d'una etapa.

—*És difícil de dirigir-se un mateix sense ser ni massa dur ni massa tou?*

—No és fàcil, però jo hi he arribat bastant amb la idea de voler-ho fer perquè tinc al darrere un gran autor que és Shakespeare. A més, Ariel García Valdés em va ajudar els últims dies d'assaig per al Grec de l'any passat, i va permetre que em pogués dedicar més a la part d'actor. Són quasi cent representacions i m'he hagut de fiar de les meves intuïcions, dels meus criteris, del que sentia a l'escenari, del que pensava el públic...

—*Amb ganes de repetir l'experiència?*

—Sí, però passa que he començat amb la cosa més difícil, encara que també una amiga meva em va dir que les grans obres es dirigeixen soles. M'ha agradat la idea d'actuar i de dirigir, però segurament que en la pròxima em mesuraré, el meu personatge serà més petit.

—*Ara combina Hamlet amb els assaigs de Taurons, de David Mamet. No crea esquizofrènia això del teatre?*

—Ho he fet tota la meua vida. Durant deu anys sense parar cada dia he representat una obra de nit i n'he assajada una altra de matí. Curiosament cada vegada em costa més, perquè, per exemple, amb un personatge com Hamlet m'agradaria de dedicar-m'hi completament.

—*Va ser un dels fundadors del Teatre Lliure quan tenia dinou anys...*

—El Lliure ha estat la meua escola, on m'he format com a persona i com a professional. On he

tingut l'oportunitat de viure, no solament el teatre, sinó la vida d'una determinada manera, amb una intensitat professional i personal poc habitual, i n'estic molt content. Són vint-i-quatre anys, he passat per moltes fases, molts moments. Vaig començar essent actor i he estat director del teatre. He passat per molts moments i espero encara passar-ne molts més. Crec que, a mi, em va fer.

—*Es troben a faltar aquestes iniciatives en l'escena catalana?*

—Són moments molt diferents i irrepetibles. Era l'any 1976, Franco feia un any que s'havia mort i nosaltres teníem grans dosis d'entusiasme. Després de quaranta anys de dictadura el teatre en català era pràcticament inexistent, teníem tantes coses a fer i anàvem tan plens d'il·lusió que és una gran sort haver-ho viscut. Però no és traslladable a l'actualitat. Sí, crec que aquí *Hamlet* és una mena d'a-

"L'esperit del Lliure ha de continuar. M'estimo més que la Ciutat del Teatre sigui una macroestructura, resultat de la suma de petites estructures més artesanals, i que cada una conservi les seves peculiaritats."

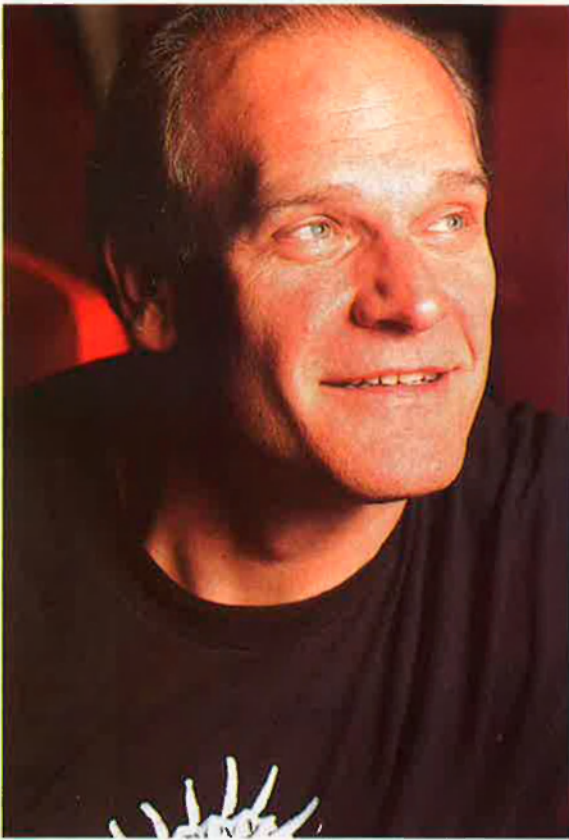
ventura, de compromís, de fer camí amb unes altres persones, com ho va ser el Lliure. Però la situació ara és diferent, de cop i volta pot sortir un serial, pots anar al Teatre Nacional o al Lliure amb unes condicions bones, o a una empresa privada. Tot això està molt bé que hi sigui, tot això és el resultat de molta gent i molts anys de lluita i de fer les coses ben fetes. Al mateix temps, ara obliga a trobar el nivell de compromís d'una altra manera. Llavors les circumstàncies et portaven, ara és més important com vius la pròpia vida, perquè després sigui més interessant allò que puguis fer al teatre. És una feina que abans venia feta i ara és una feina que et fas tu mateix. Has de buscar els mecanismes per mantenir-te despert i alerta i no acomodar-te, que és el gran perill del teatre.

—*El teatre en català ha crescut molt, però potser ens trobem una mica verds quant a dramaturgs catalans contemporanis?*

—A la cartellera, encara costa que hi hagi preponderància d'autors catalans, però em penso que s'ha de continuar aquest camí, s'han de donar incentius, possibilitats. Ara n'han sortit força, d'autors: en Galceran, en Belbel... L'última cosa que vaig dirigir abans del *Hamlet* va ser *Zowie*, de Sergi Pomper Mayer. És una labor de tots plegats, dels teatres que donen possibilitats; es va fent feina en aquest aspecte, no sé si tota la feina possible, però crec que s'ha de ser optimista i continuar treballant.

—*Seria possible que actualment, com passa en tants països, hi hagués un teatre que programés només obres d'autors autòctons contemporanis?*

—Domènec Reixach ja ho va intentar amb el Teatre Romea, però es va haver d'obrir també als clàssics catalans. És possible, però hauria de tenir molt de suport institucional, perquè és una labor de fons molt important. En aquests moments hi ha possibilitats; això sí, hauria de ser molt protegit.

—**En Quimet de 'La Plaça del Diamant' el va convertir en un actor molt popular. Què li'n queda d'aquell personatge?**

—**Una identificació amb el Quimet, que és una cosa que em commou, que sempre m'acompanyarà. Jo ja hi estic familiaritzat, amb la paraula popular, i em penso que m'acomboiarà tota la vida. De cop i volta, he vist que dona un sentit a la meua feina. Això sí, entenent popular en el bon sentit de la paraula, no com a equivalent de populista.**

zant el que és l'essència mateixa de la paraula, ja sabem quin és el seu esperit. I aquest esperit ha de continuar. A mi, em fan por les macroestructures. Per això m'estimo més que la Ciutat del Teatre sigui una macroestructura que resulti de la suma de petites estructures més artesanals, i que cada una conservi les seves peculiaritats. Després hi cal, evidentment, una idea de globalitat. És difícil de combinar totes dues coses, de manera que no signifiqui el final del Lliure, una cosa que ja és patrimoni de tothom. El teatre és una cosa tan fràgil! No hem d'oblidar que l'element humà és indispensable per a crear aquest caliu. També és cert que he vist grans estructures de teatre que funcionen, però justament una referència com la del Lliure, una fundació que serveixi d'aglutinador d'institucions diferents, no es pot deixar morir. Només per això sol, ja és una qüestió ben complicada.

—*Quan es va signar el conveni del trasllat del Lliure al Palau de l'Agricultura vostè n'era el director. Com el veu, ara, el projecte de la Ciutat del Teatre?*

—N'era director quan es va signar el conveni per començar a construir l'edifici. És una feina de molt de temps, és una trajectòria de vint-i-quatre anys. Ara vénen moments decisius per al futur del Lliure, com sempre en un canvi de casa. Espero que sigui realment una ampliació del Lliure, és a dir, que l'espai del carrer del Montseny continuï com a punt de referència. És una sala que ha donat molt i que és plena d'esperits del teatre, crec que és un patrimoni de la ciutat que no s'ha de deixar perdre i que s'ha d'atendre. El projecte es fa bé, apunto que la Ciutat del Teatre està molt bé, això sí, si és el resultat de la suma, que no pugui diluir-se.

—*És difícil mantenir l'essència del Lliure?*

—El Lliure ha de ser sempre un punt de referència, i sembla que té un nom que és molt important; només analit-

